

MACEK, Petr, *Metoděj Habáň (1899-1984). Sonda do dějin českého novotomismu*, Praha 2018, 251 s. bez obrazových příloh.

rukopis disertační práce, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Posudek oponenta disertační práce

Ve své disertační práci *Metoděj Habáň (1899-1984). Sonda do dějin českého novotomismu* si autor Mgr. Petr Macek vytkl nelehký úkol – představit život a dílo významného českého dominikánského kněze, psychologa, filozofa a myslitele Metoděje Habáně (1899-1984), který patřil mezi přední osobnosti církevního života v českých zemích ve 20. století. Jeho díla, zejména monografie *Sexuální problém* (1921), *Psychologie* (1936) a *Filosofická anthropologie* (1981), ale i odborné časopisy, do nichž přispíval, *Na hlubinu*, *Výhledy* či *Akord*, svědčí o jeho mimořádné filozofické, teologické i historické erudici. Jedná se bezpochyby o přínosnou práci, která vyplňuje mezeru nejen v rámci zpracování tématu, ale je důležitým příspěvkem k poznání dalších aspektů společenského života tohoto významného českého tomistického myslitele 20. století.

Předkládaná práce o rozsahu 251 stran textu se skládá z patnácti kapitol, z nichž každá se dále dělí na dílčí podkapitoly, včetně úvodu, závěru, seznamu použitých zkratek, bibliografie Metoděje Habáně a seznamu použitých informačních zdrojů. Druhá kapitola představuje expoziční část disertační práce a připravují čtenáře prostřednictvím inspiračních zdrojů na její samotné jádro, život (kapitoly III-VII) a dílo (kapitoly VIII-X) Metoděje Habáně. První polovina práce tak rekonstruuje plastický životopis Habáňovy osobnosti, zejména jeho studia, duchovní formace a působení v dominikánském řádu. Sleduje jeho veřejné působení v meziválečném období, jeho činnost v období protektorátu Čechy a Morava, přesun do Litoměřic v poválečném období, represe a věznění v 50. letech, návrat do veřejného života v následujícím desetiletí a aktivity mezi studenty v 70. letech 20. století. Druhá polovina pak analyzuje a interpretuje Habáňovy odborné texty s důrazem na jeho tomistické myšlení.

V převážně chronologicky pojatých kapitolách se Petr Macek věnuje rekonstrukci jednotlivých životních etap Habáňova působení v českém církevním prostředí. První se zabývá metodikou práce, jejím cílům a struktuře (I. *Úvod*), druhá Habáňovou inspirací novotomistickou filozofií v evropském kontextu (II. *Inspirace v novotomistické obnově*), třetí jeho působením v dominikánském řádu (III. *V dominikánském řádu /1918-1945/*), čtvrtá jeho vědeckým, pedagogickým a filozofickým aktivitám (IV. *Veřejné působení /1925-1945/*), pátá Habáňově perzekuci v poválečném období (V. *Pronásledování a věznění /1945-1957/*), šestá jeho aktivitami v 60. letech (VI. *Kritický hlas v době obnovy /1960-1971/*) a sedmá jeho pastoračnímu působení od konce 50. let do počátku 80. let 20. století (VII. *Skryté řádové a učitelské působení /1957-1984/*). Druhá část se ve třech kapitolách (VIII. *Časopisy*, IX. *Knihy* a X. *Samizdat*) věnuje jeho rozsáhlým vydaným i nevydaným textům, zkoumá jejich myšlenkové pozadí i kontext v dobovém filozofickém myšlení, zejména při hledání filozofických předpokladů, na něž M. Habáň reagoval.

Práce vznikla na základě studia dostupných pramenů – všech relevantních českých archivů (Archiv bezpečnostních složek, Archiv biskupství litoměřického, Archiv Centra dějin české teologie, Archiv české dominikánské provincie v Olomouci, Literární archiv Památníku národního písemnictví, Národní archiv atd.), dobových časopisů (Akord, Česká mysl, Duchovní pastýř, Filosofická revue, Katolík, Lidové listy, Na hlubinu, Salve atd.) a Habáňových textů, které autor konfrontoval s cennými rozhovory a písemnými svědectvími relevantních osobností i s početnou literaturou, převážně české provenience. Petr Macek k práci využil všechny významné studie, přičemž k tématu přistoupil vybaven solidní znalostí zásadních pramenů a literatury a dobře seznámen s aktuální historiografií.

Určité výhrady bych však vznesl k metodologii zpracování. Autor rozdělil disertační práci na dvě hlavní části – život (kapitoly III-VII) a dílo (VIII-X) Metoděje Habáňe, kdy se vlastně opakovaně pohybuje v časové linii jeho osobnosti, aby nám nejprve představil jeho život a později jeho dílo. Nebylo by naopak logičtější obě kapitoly provázat, aby vznikl jednolitý „příběh“ v čase, kde by se autor věnoval osobnosti M. Habáňe v širších tematických kapitolách? Lépe by tak podle mého soudu naplnil původní ambice práce, a to nejen rekonstruovat Habáňovy životní peripetie, ale též rekonstruovat jeho myšlenkový svět (s. 10). Ve snaze nic podstatného (i méně

významného) nevynechat, trpí Mackova práce přílišnou popisností. Umně sestavený a kultivovaně napsaný text tak zůstává spíše shrnutím dosavadního bádání s naznačením dalšího vývoje, kdy postrádám větší autorův interpretační vklad a syntézu nového přínosu či perspektivy M. Habáně na prahu 21. století. Jeho životopis rozhodně nepřerůstá v uchopení církevních dějin 20. století v širším kontextu, ale je více svědectvím o jedinečné cestě jednoho z významných myslitelů českého dominikánského prostředí minulého století.

Z nepřesností se v práci objevují snad jen drobnosti: Leopold Prečan nebyl olomouckým biskupem, ale arcibiskupem (s. 69), katolický intelektuál se jmenoval Alfred Fuchs, nikoliv Albert (s. 70) či o mnichovské krizi je přesnější hovořit od léta 1938, nikoliv až v období září a října 1938 (s. 48). Stylistická úroveň práce je – s výjimkou několika drobných překlepů – na velmi dobré úrovni.

Předkládaná disertační práce Mgr. Petra Macka *Metoděj Habáň (1899-1984). Sonda do dějin českého novotomismu* svým zpracováním i obsahem splňuje požadovaná odborná kritéria kladená na disertační práci. Hodnotím ji proto kladně a doporučuji k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

V čem podle Vás spočíval mimořádný význam osobnosti M. Habáně?

V Praze dne 16. ledna 2018

doc. PhDr. Marek Šmíd, Ph.D.

Ústav dějin křesťanského umění

Katolická teologická fakulta UK